

Sbírka zákonů

Československé socialistické republiky

Částka 82

Vydána dne 28. prosince 1960

Cena 60 haléřů

OBSAH:

186. Zákon o soustavě výchovy a vzdělávání [školský zákon]

186

ZÁKON

ze dne 15. prosince 1960

**o soustavě výchovy a vzdělávání
(školský zákon)**

Vítězstvím socialismu vstoupil československý lid do nového období svých dějin. Všechno jeho usilování směřuje nyní k vytváření materiálních a duchovních předpokladů pro přechod ke komunismu.

Budování vyspělé socialistické společnosti a přechod ke komunismu vyžaduje všestranně rozvinutého a vzdělaného člověka. Jeho výchova je věcí celé společnosti a uskutečňuje se pod vedením Komunistické strany Československa.

Veliká úloha ve výchově nového člověka připadá škole. Posláním škol v Československé socialistické republice je vychovávat mládež a pracující v duchu vědeckého světového názoru v občany vzdělané, způsobilé osvojit si poznatky současné vědy a techniky, připravené ke společensky užitečné práci, v lidí tělesně zdatné, nalézající radostné uspokojení v kolektivu a v práci pro celek, prochnuté ideami socialistického vlastenectví a internacionalismu — v uvědomělé občany Československé socialistické republiky, nadšené budovatele komunismu.

Proto

Národní shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo na tomto zákoně:

§ 1

Úvodní ustanovení

[¹] Právo všech občanů na vzdělání je zajištěno jednotnou soustavou škol, výchovných a vzdělávacích zařízení.

[²] Stálý růst výrobních sil a rozmnožování bohatství společnosti vytváří příznivé podmínky pro výchovu a vzdělávání a umožňuje poskytovat bezplatně výchovu a vzdělání i školní učebnice a školní potřeby. Mládeži a pracujícím se ve stále větší míře usnadňuje studium poskytováním stipendií. Materiální podmínky pro výchovu a vzdělání mládeže a pracujících se budou soustavně zlepšovat.

[³] Výchova a vyučování jsou založeny na vědeckém světovém názoru, marxismu-leninismu, těsně spojeny se životem lidu a opírají se o nejnovější poznatky vědy a o pokrokové kulturní tradice. Při veškeré učební a výchovné práci školy se spojuje studium základů věd, polytechnické vyučování a pracovní výchova se společensky užitečnou, zvláště výrobní prací, do níž se mládež začleňuje přiměřeně svému věku.

[⁴] Rozhodujícím činitelem ve výchově a vzdělávání na školách a ve výchovných zařízeních jsou učitelé a vychovatelé. Jejich posláním je i veřejná kulturně politická činnost. Veliká společenská od-

povědnost a závažnost práce učitelů a vychovatelů vyžaduje, aby byli spjatí s dělnickou třídou a s ostatními pracujícími, aby vychovávali mládež v souladu s budovatelským úsilím lidu a aby se jim v této práci dostávalo všestranné podpory a ocenění od všech státních orgánů, závodů, společenských organizací a občanů.

(⁵) Komunistická výchova vyžaduje jednotné působení školy a rodiny. Je čestnou povinností rodičů vychovávat své děti ve shodě se školou v uvědomělé občany socialistické republiky a být jim vzorem při plnění všech občanských povinností.

(⁶) Rozvoj výrobních sil vyžadující zavádění nejnovější techniky, neustálé prohlubování socialistické demokracie i všestranný rozvoj osobností předpokládá soustavné zvyšování kvalifikace a vzdělanosti pracujících. Studium při zaměstnání je proto nedílnou součástí výchovného a vzdělávacího systému vyspělé socialistické společnosti.

(⁷) Stále významnější úloha ve výchově a vzdělávání mládeže a pracujících připadá společenským organizacím, zejména Československému svazu mládeže a jeho Pionýrské organizaci, Revolučnímu odborovému hnutí, Československému svazu tělesné výchovy, družstvům, a závodům. Zvláště důležitá je jejich aktivní účast při mimoškolní výchově, jejímž koordinujícím činitelem je škola a pomoc při zajišťování organického sepětí výchovy a vzdělávání s životem pracujícího lidu. Společenské organizace probouzejí a podporují zájem všech pracujících o další vzdělávání a o zvyšování kvalifikace.

§ 2

Školská soustava

Školy a výchovná zařízení tvoří jednotnou školskou soustavu, v níž jednotlivé stupně a druhy škol na sebe organicky navazují a jež umožňuje získat i nejvyšší vzdělání. V této soustavě

- a) dostává se dětem do šesti let předškolní výchovy v jeslích a v mateřských školách, mládeži od šesti let do patnácti let povinného základního vzdělání v základních devítiletých školách, popřípadě v jiných školách, mládeži od patnácti let středního a vyššího vzdělání v různých typech škol a mládeži s úplným středním vzděláním vysokoškolského vzdělání na školách vysokých,
- b) poskytuje se mládeži v době mimo vyučování výchova ve školních a mimoškolních výchovných zařízeních,
- c) prohlubují si pracující své vzdělání nebo získávají vzdělání nově studiem při zaměstnání na všech školách a v kursech i v různých vzdělávacích zařízeních ústředních úřadů a orgánů, závodů, jakož i družstev a jiných společenských organizací,
- d) umožňuje se mládeži navštěvující školy a pracujícím při zaměstnání zájmové studium umění

a jazyků v lidových školách umění a v lidových školách jazyků,

- e) poskytuje se osobám se změněnou pracovní schopností vzdělání a výcvik pro vhodná povolání podle zvláštních předpisů o sociálním zabezpečení.

Předškolní výchova

§ 3

(¹) V souladu s cíli vyspělé socialistické společnosti dostává se dětem od nejranějšího věku do šesti let výchovy i přiměřené přípravy k základnímu vzdělávání.

(²) Předškolní výchova se uskutečňuje v jeslích a v mateřských školách, které pomáhají rodině při všestranné péči o děti a umožňují ženám aktivní účast ve veřejném životě a na společenské práci, a tak přispívají k plnému rozvinutí a uplatnění všech jejich schopností a zájmů.

§ 4

Jesle a mateřská škola

(¹) Jesle pečují v těsné součinnosti s rodinou o všestranný rozvoj dětí od nejútlejšího věku do tří let.

(²) Mateřská škola pečuje v těsné součinnosti s rodinou o všestranný rozvoj dětí od tří let do doby, kdy začnou chodit do základní devítileté školy. Národní výbory vytvářejí potřebné předpoklady k tomu, aby do mateřských škol mohly chodit především všechny děti pětileté i děti mladší, které rodiče k docházce přihlásí. V zájmu příznivého vývoje dětí se smyslovými, duševními a tělesnými vadami může vláda prohlásit docházku do mateřské školy pro tyto děti ve věku od tří let za povinnou.

(³) Jesle a mateřské školy mohou být zřizovány jako zdravotní a výchovná zařízení ve společných budovách; podrobnosti stanoví ministerstvo školství a kultury v dohodě s ministerstvem zdravotnictví a ostatními zúčastněnými ústředními úřady a orgány.

Základní vzdělání

§ 5

(¹) Socialistická společnost zajišťuje veškeré mládeži ve věku od šesti do patnácti let základní všeobecné a polytechnické vzdělání, přípravu ke společensky prospěšné práci a k dalšímu vzdělávání a výchovu k vědeckému světovému názoru, výchovu morální a politickou, estetickou, tělesnou a brannou a vytváří potřebné podmínky a předpoklady pro všestranný rozvoj jejich tělesných a duševních sil a schopností a pro správnou volbu povolání.

(²) Základní vzdělání je povinné pro veškerou mládež. Povinná školní docházka trvá devět let a začíná počátkem školního roku, který následuje po

dni, kdy dítě dovrší šestý rok věku. Dítě, které dovrší šestý rok věku v době od počátku školního roku do konce roku kalendářního, může být výjimečně přijato do školy, požádají-li o to jeho rodiče nebo jiní zákonní zástupci, zjistí-li se, že je tělesně i duševně vyspělé, a souhlasí-li s přijetím místní národní výbor.

(3) Žákům, kteří splní povinnost školní docházky, avšak nedosáhnou vzdělání, které poskytuje základní devítiletá škola, může být povolena další docházka do této školy, nejdéle však do konce školního roku, v němž žák dosáhne věku šestnácti let. Nezíská-li žák ani takto úplné základní vzdělání, vedou jej závod a společenské organizace k tomu, aby si je doplnil při zaměstnání.

§ 6

Základní devítiletá škola

(1) Základní vzdělání a výchovnou péči poskytuje základní devítiletá škola a příslušné ročníky škol pro mládež vyžadující zvláštní péče a škol hudebních a tanečních.

(2) V místech, kde nejsou podmínky pro zřízení všech devíti ročníků základní devítileté školy, může se zřídit základní devítiletá škola jen s nižšími ročníky. Žáci, kteří ukončí poslední ročník takové školy, pokračují ve školní docházce na základní devítileté škole se všemi ročníky, do jejíhož obvodu patří základní devítiletá škola s nižšími ročníky; obvody stanoví okresní národní výbor. Vztahy a spolupráci základních devítiletých škol s nižšími ročníky a základních devítiletých škol se všemi ročníky upraví ministerstvo školství a kultury.

(3) Součástí základní devítileté školy je školní družina pro žáky 1. až 5. ročníku a školní klub pro žáky 6. až 9. ročníku. Ve školní družině a ve školním klubu pečují vychovatelé a učitelé o výchovu žáků v době mimo vyučování a o prázdninách. Za činnost těchto výchovných zařízení odpovídá ředitel školy. Do školní družiny a školního klubu se přijímají žáci na žádost rodičů nebo jiných zákonných zástupců.

Střední a vyšší vzdělání

§ 7

(1) Socialistická společnost zajišťuje mládeži po patnáctém roce věku střední a vyšší vzdělání, přípravu k práci a k dalšímu vzdělávání, výchovu k vědeckému světovému názoru, výchovu morální a politickou, estetickou, tělesnou a brannou a vytváří potřebné podmínky a předpoklady pro všestranný rozvoj jejich tělesných a duševních sil a schopností.

(2) Středním vzděláním se rozumí všeobecné, polytechnické a odborné vzdělání různého zaměření a rozsahu, rovnocenné svou společenskou hodnotou, které se získává v různých druzích škol po

ukončení základního vzdělání a při němž je veškerá mládež zapojena různými způsoby do práce výrobní. Zaměření a rozsah středního vzdělání jsou určeny potřebami národního hospodářství a kultury.

(3) Střední vzdělání poskytují odborná učiliště, učňovské školy, střední školy pro pracující, odborné školy, střední odborné školy, střední všeobecné vzdělávací školy, podnikové technické školy, konzervatoře a příslušné ročníky škol hudebních a tanečních a škol pro mládež vyžadující zvláštní péče. Do těchto škol se přijímají žáci podle schopností a zájmů a v souladu s potřebami národního hospodářství a kultury. Obecným předpokladem studia na odborné škole, střední odborné škole, na střední škole pro pracující, na střední všeobecné vzdělávací škole a na konzervatoři je ukončené základní vzdělání.

(4) Vyšším vzděláním se rozumí vyšší odborné vzdělání, které poskytují příslušné ročníky konzervatoří a podnikové instituty.

(5) Za podmínek stanovených prováděcími předpisy může být vzdělání poskytované v jiných vzdělávacích zařízeních, než která uvádějí odstavce 3 a 4, uznáno za rovnocenné se vzděláním středním nebo vyšším.

(6) Pracujícími se zajišťuje možnost prohlubovat si své vzdělání nebo získat vzdělání nové při zaměstnání na školách a v kursech i v různých vzdělávacích zařízeních ústředních úřadů a orgánů, v kursech závodní školy práce, jakož i ve vzdělávacích zařízeních závodů, dále družstev a jiných společenských organizací. Vzdělávacími zařízeními závodů jsou podnikové technické školy, podnikové instituty, popřípadě i střední školy pro pracující. Vzdělávacími zařízeními společenských organizací jsou zejména ústřední školy, večerní školy, večerní university a lidové akademie; vzdělávacími zařízeními družstev jsou zejména podnikové technické školy, popřípadě střední školy pro pracující.

§ 8

Odborné učiliště a učňovská škola

(1) Odborné učiliště poskytuje učňům odborný výcvik, střední všeobecné a odborné vzdělání a mimoškolní a mimopracovní výchovu. Učňovská škola poskytuje učňům střední všeobecné a odborné vzdělání, popřípadě mimoškolní výchovu.

(2) Na odborná učiliště a učňovské školy se vztahují ustanovení tohoto zákona, v nichž jsou tato zařízení výslovně uvedena; veškeré ostatní otázky jsou upraveny zvláštními předpisy.

§ 9

Střední škola pro pracující

(1) Střední škola pro pracující doplňuje a rozšiřuje odbornou kvalifikaci a všeobecné a polytechnické vzdělání pracujících, kteří mají vzdělání na

úrovní základní devítileté školy a buď s úspěchem vykonali závěrečnou učňovskou zkoušku, nebo byli po dobu stanovenou prováděcími předpisy v pracovním poměru, nebo po tuto dobu pracovali jako členové jednotného zemědělského družstva nebo ve výrobních družstvech; poskytuje jim úplné střední vzdělání. Absolvovali střední školy pro pracující opravňuje ke studiu na vysoké škole.

(²) Délku studia na střední škole pro pracující stanoví ministerstvo školství a kultury v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady a orgány.

§ 10

Odborná škola

(¹) Odborná škola poskytuje mládeži střední odborné vzdělání a potřebné vzdělání všeobecné a připravuje ji pro nižší technické, ekonomické, administrativní a jiné funkce v odvětvích národního hospodářství a kultury a pro práci ve výrobě, jež vyžaduje širokých odborných znalostí.

(²) Studium na odborné škole trvá dva až tři roky.

§ 11

Střední odborná škola

(¹) Střední odborná škola poskytuje mládeži úplné střední odborné vzdělání a potřebné vzdělání všeobecné a připravuje ji k učitelství na mateřské škole, pro střední technické, ekonomické, zdravotnické, administrativní a jiné funkce v odvětvích národního hospodářství a kultury i pro studium na vysoké škole; absolventům středních škol pro pracující a středních všeobecně vzdělávacích škol poskytuje ve zkráceném studiu úplné střední odborné vzdělání.

(²) Studium na střední odborné škole trvá čtyři roky; délku studia absolventů středních škol pro pracující a středních všeobecně vzdělávacích škol na školách podle odstavce 1 stanoví ministerstvo školství a kultury.

§ 12

Střední všeobecně vzdělávací škola

(¹) Střední všeobecně vzdělávací škola poskytuje mládeži úplné střední všeobecné a polytechnické vzdělání a základy odborného vzdělání pro práci v některém odvětví národního hospodářství a kultury. Jedním z hlavních úkolů této školy je příprava mládeže pro studium na vysoké škole.

(²) Studium na střední všeobecně vzdělávací škole trvá tři roky.

§ 13

Podnikové technické školy

(¹) Podnikové technické školy poskytují pracujícím, kteří jsou vyučeni v určitém oboru, střední odborné, popřípadě úplné střední odborné vzdělání,

potřebné vzdělání všeobecné a speciální znalosti v příslušném oboru.

(²) Studium na podnikových technických školách trvá dva až čtyři roky.

§ 14

Podnikové instituty

(¹) Podnikové instituty poskytují pracujícím, kteří dosáhli středního odborného nebo úplného středního odborného vzdělání a mají víceletou odbornou praxi, vyšší odborné vzdělání speciálně zaměřené pro určitý obor a potřebné vzdělání všeobecné.

(²) Studium na podnikovém institutu trvá nejmeně dva roky.

§ 15

Konzervatoř

Konzervatoř poskytuje mládeži ve čtyřletém studiu úplné střední odborné vzdělání v oborech hudby a tance a potřebné vzdělání všeobecné a připravuje ji i pro studium na vysoké škole umělecké; v dalším jednoletém nebo dvouletém studiu poskytuje vyšší odborné vzdělání v uvedených oborech. Absolventi středních škol pro pracující, středních všeobecně vzdělávacích škol a středních odborných škol mohou být výjimečně přijati přímo ke studiu jednoletému nebo dvouletému.

§ 16

Hudební a taneční škola

(¹) Hudební a taneční škola poskytuje mimořádně talentované a schopné mládeži vzdělání a výchovu, které se získávají v základní devítileté škole a ve střední všeobecně vzdělávací škole, a odborné vzdělání v oboru hudby a tance; zejména ji připravuje pro studium na vysokých školách uměleckých.

(²) Délku studia na hudební a taneční škole stanoví ministerstvo školství a kultury.

§ 17

Dlouhodobé a ostatní kursy závodní školy práce

(¹) Dlouhodobé kursy závodní školy práce poskytují pracujícím, zejména věkově starším, speciální odborné vzdělání pro výkon nižších technických a ekonomických funkcí.

(²) Ostatní kursy závodní školy práce prohlubují a rozšiřují odbornou kvalifikaci a specializaci pracujících.

§ 18

Vzdělávací zařízení společenských organizací

Vzdělávací zařízení společenských organizací prohlubují a rozšiřují vzdělání pracujících, zejména svých členů.

Vysokoškolské vzdělání

§ 19

(¹) Posláním vysokých škol jako škol nejvyššího stupně jednotné školské soustavy je vychovávat a připravovat pro průmysl, zemědělství, vědu, kulturu a ostatní úseky společenské činnosti potřebný počet politicky a odborně vysoce kvalifikovaných odborníků, těsně spjatých se životem a prací lidu a schopných tvořivě vědecky a umělecky pracovat a pomáhat šířit vědu, umění a novou techniku mezi lidem.

(²) Veškeré otázky vysokých škol jsou upraveny zvláštními předpisy.

Vzdělání mládeže vyžadující zvláštní péče

§ 20

Školy pro mládež vyžadující zvláštní péče

(¹) V souladu s humanismem socialistické společnosti dostává se mládeži duševně, smyslově nebo tělesně vadné, mládeži obtížně vychovatelné a mládeži umístěné v léčebných ústavech a ozdravovacích povinného základního, popřípadě i středního vzdělání a přípravy pro povolání zvláštními prostředky a metodami, které jsou přiměřené schopnostem této mládeže, a to ve školách pro mládež vyžadující zvláštní péče. Tím se vytvářejí předpoklady k tomu, aby i této mládeži bylo v co nejširší míře zajištěno uplatnění ve společenské práci a rovnocenná účast na rozvoji společnosti.

(²) Povinná školní docházka, popřípadě délka studia stanovená pro získání středního vzdělání může být ministerstvem školství a kultury na školách pro mládež vyžadující zvláštní péče přiměřeně prodloužena.

(³) Úkoly škol pro mládež vyžadující zvláštní péče plní též ústavy sociální péče pro tělesně vadnou mládež, v nichž národní výbory zřizují potřebné školní ročníky.

Školy s celodenní péčí a školy internátní

§ 21

(¹) K posílení vlivu státu a společnosti na výchovu mládeže i k pomoci pracujícím rodičům slouží školy s celodenní péčí a školy internátní. Jsou to výchovná a vzdělávací zařízení vyššího typu, která zajišťují všechny potřebné podmínky všestranné výchovy a vzdělání mládeže pro komunistickou společnost. Tyto školy poskytují všem žákům kromě vzdělání i celodenní výchovnou a materiální péči.

(²) Jako školy s celodenní péčí nebo jako školy internátní se mohou zřizovat základní devítileté školy, školy pro mládež vyžadující zvláštní péče a hudební a taneční školy, popřípadě odborná učiliště,

učňovské školy, odborné školy, střední odborné školy, střední všeobecně vzdělávací školy a konzervatoře.

(³) Zásady pro zřizování škol s celodenní péčí a škol internátních a zásady pro poskytování celodenní výchovné a materiální péče podle odstavců 1 a 2 stanoví vláda.

Zájmové studium umění a jazyků

§ 22

Lidové školy umění

(¹) Rozvoj kultury v socialistické společnosti vyžaduje i bohaté rozvinutí osobitých vloh, schopností a nadání každého jednotlivce. Tomu účelu slouží i lidové školy umění, které přispívají k rozkvětu lidové umělecké tvořivosti a pomáhají zvyšovat výchovný vliv umění.

(²) Lidové školy umění poskytují nadané mládeži navštěvující školy a odborná učiliště a pracujícím základy odborného vzdělání v oborech umění; zvláště nadané žáky připravují k dalšímu odbornému uměleckému vzdělávání.

(³) Délku studia na lidových školách umění stanoví ministerstvo školství a kultury.

§ 23

Lidové školy jazyků

(¹) Politické, hospodářské a kulturní potřeby socialistické společnosti vyžadují, aby mládež a pracující získávali stále širší a hlubší znalosti cizích jazyků. Tomu účelu slouží i lidové školy jazyků.

(²) Lidové školy jazyků poskytují mládeži navštěvující školy a odborná učiliště a pracujícím jazykové vzdělání od základních znalostí až po ovládnutí jazyka.

(³) Délku studia na lidových školách jazyků stanoví ministerstvo školství a kultury.

Mimoškolní výchova

§ 24

(¹) Se vzrůstajícím vlivem státu a společnosti na výchovu a přípravu mládeže pro život v komunistické společnosti vzrůstá i význam mimoškolní výchovné péče o děti a mládež. Úkolem mimoškolní výchovy, která tvoří organickou jednotu s výchovou školní, je zabezpečovat dětem a mládeži po vyučování aktivní odpočinek a rekreaci, rozvíjet jejich osobité zájmy a schopnosti, vést k dobrovolné a jejich věku přiměřené účasti na politickém, hospodářském a kulturním životě společnosti, pomáhat jim při přípravě na vyučování a všim tím prohlubovat specifickými prostředky výchovu a vzdělání mládeže.

(²) Mimoškolní výchovu organizuje škola ve spolupráci s Československým svazem mládeže a

jeho Pionýrskou organizací a za účasti dalších společenských organizací, zejména Revolučního odborového hnutí a Československého svazu tělesné výchovy. Úkoly mimoškolní výchovy vedle škol s celodenní péčí a škol internátních plní mimoškolní výchovná zařízení. Při mimoškolní výchově se všestranně využívá zařízení kulturních, osvětových a tělovýchovných.

Spolupráce školy a veřejnosti

§ 25

(¹) Školy a výchovná zařízení těsně spolupracují při veškeré výchově a vzdělávání mládeže a pracujících se společenskými organizacemi, zejména s Revolučním odborovým hnutím, Československým svazem mládeže, Československým svazem tělesné výchovy, družstvy a se závody a využívají jejich stále výraznější účasti na výchově a vzdělávání mládeže a pracujících.

(²) Závody a družstva jsou povinny vytvářet příznivé podmínky pro výchovu a vzdělávání žáků na svých pracovištích a spoluzodpovídají za odbornou část této výchovy a vzdělání.

§ 26

Sdružení rodičů a přátel školy

(¹) K zajištění jednotného výchovného působení školy a rodiny spolupracuje škola těsně s rodiči. Národní výbory dbají na to, aby se při škole, při odborném učilišti, při předškolním a popřípadě při mimoškolním výchovném zařízení zřídilo sdružení rodičů a přátel školy. Úkolem sdružení rodičů a přátel školy je pomáhat těmto institucím ve výchovném a vzdělávacím poslání, přispívat k jejich spojení se životem a prací lidu a podílet se aktivně na jejich zvelebování a všestranném rozvoji. Sdružení rodičů a přátel školy je právnickou osobou.

(²) Předpisy o zřizování, organizaci a činnosti sdružení rodičů a přátel školy vydá ministerstvo školství a kultury v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady a orgány; v nich též stanoví, jak se sdružení rodičů a přátel školy podílí na řízení a správě školy, odborného učiliště a předškolního a mimoškolního výchovného zařízení.

§ 27

Poradní sbor školy

(¹) Odborné školy, střední odborné školy, odborná učiliště a učňovské školy jsou v neustálém styku s praxí, aby se mohly přizpůsobovat požadavkům národního hospodářství. Tento styk je navazován a udržován i prostřednictvím poradních sborů, které se zřizují při každém odborném učilišti a při každé z uvedených škol. Poradní sbory pomáhají zvyšovat odbornou úroveň vzdělávání a zajišťovat správné začlenění, přípravu k povolání a výchovu žáků ve výrobě.

(²) Předpisy o zřizování, organizaci a činnosti poradního sboru školy vydá ministerstvo školství a kultury v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady a orgány.

Pomoc vědy a umění při výchově a vzdělávání

§ 28

Výchova a vzdělání se opírají o nejnovější poznatky vědy a o trvalé hodnoty umění. Proto je úkolem vědeckých, technických i uměleckých institucí a jejich pracovníků účinně spolupracovat se školami a ostatními výchovnými a vzdělávacími zařízeními a pomáhat učitelům a vychovatelům v jejich společensky důležité činnosti.

Vyučovací jazyk

§ 29

(¹) Vyučovacím jazykem je jazyk český nebo slovenský.

(²) Na školách zřízených pro děti a mládež maďarské, ukrajinské a polské národnosti je vyučovacím jazykem jejich jazyk mateřský.

(³) Vyučuje-li se na škole v jiném jazyce než v českém nebo slovenském, vyučuje se vždy též jazyku českému nebo slovenskému.

(⁴) Ministerstvo školství a kultury může povolit, aby se na některých školách vyučovalo některým předmětům též v jiném jazyce než v českém nebo slovenském.

Zřizování škol a výchovných a vzdělávacích zařízení

§ 30

(¹) Školy, předškolní a mimoškolní výchovná zařízení zřizují národní výbory. Předškolní výchovná zařízení a střední školy pro pracující, popřípadě i odborné školy a střední odborné školy mohou se souhlasem příslušného národního výboru zřizovat a náklady na ně částečně hradit též jiné socialistické organizace podle zásad stanovených vládou.

(²) Vzdělávací zařízení ústředních úřadů a orgánů zřizují tyto úřady a orgány nebo orgány jimi zmocněné.

(³) Vzdělávací zařízení závodů a družstev zřizují závody a družstva se souhlasem příslušného ústředního úřadu nebo orgánu; náklady na ně hradí závody a družstva z vlastních prostředků. Pokud jde o střední školy pro pracující, platí ustanovení odstavce 1.

(⁴) Vzdělávací zařízení společenských organizací jiných než družstev zřizují a náklady na ně hradí tyto organizace.

(⁵) Vzdělávací zařízení závodů a družstev i jiných společenských organizací, která poskytují

střední nebo vyšší vzdělání nebo vzdělání, jež může být uznáno za rovnocenné s tímto vzděláním, se zřizují v dohodě s ministerstvem školství a kultury.

Rízení výchovy a vzdělávání

§ 31

(¹) Národní výbory řídí a kontrolují veškerou výchovu a vzdělávání ve svém obvodu a plně za ně odpovídají. Na základě státního plánu rozvoje národního hospodářství a kultury a státního rozpočtu zabezpečují neustálý rozvoj školství. Zajišťují těsné spojení školy se životem lidu a ve spolupráci se společenskými organizacemi pečují o zvyšování všestranného vzdělání pracujících. K účinnému plnění těchto úkolů spravují školská, výchovná a vzdělávací zařízení státních orgánů. Národní výbory pečují o stálý odborný a politický růst všech učitelů a vychovatelů.

(²) Ústřední ideové a pedagogické řízení a kontrola výchovy a vzdělávání na školách a v mimoškolních výchovných zařízeních přísluší ministerstvu školství a kultury. Vláda může stanovit, že tato pravomoc přísluší na některých školách a v mimoškolních výchovných zařízeních jiným ministerstvům nebo ústředním úřadům; ta ji vykonávají podle zásad stanovených ministerstvem školství a kultury. Ministerstvo školství a kultury vykonává na těchto školách a mimoškolních výchovných zařízeních ústřední kontrolu nad uplatňováním jím stanovených zásad a ústřední odborný dozor nad vyučováním všeobecně vzdělávacím předmětům.

(³) Ústřední řízení a kontrola výchovy v jeslích přísluší ministerstvu zdravotnictví, které přitom v otázkách pedagogických těsně spolupracuje s ministerstvem školství a kultury.

(⁴) Ústřední ideové a pedagogické řízení a kontrola výchovy a vzdělávání ve vzdělávacích zařízeních ústředních úřadů a orgánů, závodů, jakož i družstev a jiných společenských organizací náleží příslušným ústředním úřadům a orgánům. Jestliže tato vzdělávací zařízení poskytují střední nebo vyšší vzdělání nebo vzdělání, které může být s ním uznáno za rovnocenné, vykonávají uvedené úřady a orgány svoji pravomoc podle zásad stanovených ministerstvem školství a kultury. Ministerstvo školství a kultury vykonává na těchto vzdělávacích zařízeních ústřední kontrolu nad uplatňováním jím stanovených zásad a ústřední odborný dozor nad vyučováním všeobecně vzdělávacím předmětům.

(⁵) Příslušné ústřední úřady a orgány vytvářejí ve spolupráci s ministerstvem školství a kultury podmínky a předpoklady pro pracovní výchovu a odborné vzdělávání žáků, které se provádějí na pracovištích v oboru jejich působnosti. Uvedené orgány jsou též povinny vytvářet potřebné předpoklady pro úspěšné rozvíjení a kladné výsledky studia a školní pracujících.

(⁶) K účinnému zajištění koordinace veškeré výchovy a vzdělávání a provádění pravomocí mi-

nisterstva školství a kultury podle odstavců 2 a 4 zřizují se při tomto ministerstvu poradní a iniciativní orgány; podrobnosti o nich stanoví ministerstvo školství a kultury.

§ 32

(¹) Učební plány učební osnovy a zkušební řády škol a jiných vzdělávacích zařízení v působnosti ministerstva školství a kultury vydává a učebnice pro ně schvaluje ministerstvo školství a kultury v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady a orgány. Tuto pravomoc vykonává ministerstvo školství a kultury i pokud jde o všeobecně vzdělávací předměty na školách a vzdělávacích zařízeních v působnosti jiných ministerstev. Pokud jde o odborné předměty, přísluší tato pravomoc uvedeným ministerstvům; ta ji vykonávají v dohodě s ministerstvem školství a kultury.

(²) Učební plány, učební osnovy a zkušební řády vzdělávacích zařízení závodů, jakož i družstev a jiných společenských organizací vydávají a učebnice pro ně schvalují příslušné ústřední úřady a orgány. Jde-li o vzdělávací zařízení, která budou poskytovat střední nebo vyšší vzdělání nebo vzdělání, které může být s ním uznáno za rovnocenné, vykonávají uvedené úřady a orgány tuto pravomoc v dohodě s ministerstvem školství a kultury.

Ustanovení společná

§ 33

(¹) Výchova a vzdělávání ve školách, které poskytují základní, střední a vyšší vzdělání, a výchova a vzdělávání v předškolních a mimoškolních výchovných zařízeních a ve vzdělávacích zařízeních závodů a družstev je bezplatná. Od žáků lidových škol umění a lidových škol jazyků a od žáků ostatních vzdělávacích zařízení a kursů mohou být vybírány příspěvky.

(²) Žáci škol, které poskytují základní, střední a vyšší vzdělání, dostávají bezplatně školní učebnice a školní potřeby v rozsahu stanoveném vládou.

(³) Vláda stanoví, jaké pracovní úlevy budou poskytovány studujícím při zaměstnání a jak budou tyto studující hospodářsky zabezpečeni.

(⁴) Soukromé vyučování za úplatu je dovoleno jen v oboru cizích jazyků a v oboru umění a povolují je za podmínek stanovených ministerstvem školství a kultury národní výbory.

§ 34

(¹) Rodiče nebo jiní zákonní zástupci jsou povinni přihlásit své školou povinné dítě k zápisu do školy a dbát, aby docházelo do školy pravidelně a včas; stejnou povinnost mají, přihlásili-li dítě do výchovného zařízení.

(²) Děti, jejichž zdravotní stav návštěvu školy znemožňuje, mohou být od povinné školní docházky osvobozeny.

Ustanovení přechodná a závěrečná**§ 35**

Školská soustava podle tohoto zákona se zavádí postupně. Způsob, jakým budou dosavadní školy přeměněny na školy podle tohoto zákona, upraví ministerstvo školství a kultury.

§ 36

^[1] Na vojenské školy a školy ministerstva vnitra, které poskytují střední, vyšší a vysokoškolské vzdělání, se přiměřeně vztahují ustanovení §§ 1, 2, 7, 9, 11 odst. 1, § 12, § 15 první věty, §§ 19, 21, 24 až 28, 29 odst. 1, § 31 odst. 5, § 33 odst. 1 a 2 tohoto zákona; ostatní ustanovení tohoto zákona se na uvedené školy a na vojenská výchovná zařízení i na výchovná zařízení ministerstva vnitra nevztahují.

^[2] Podrobnosti o školách podle odstavce 1 stanoví ministerstvo národní obrany a ministerstvo vnitra, ve věcech všeobecně pedagogických ve spolupráci s ministerstvem školství a kultury.

§ 37

^[1] Zrušují se

1. nařízení č. 309/1850 ř. z., o soukromém vyučování,

2. zákon č. 73/1922 Sb., jímž se upravuje vyučování v naukách obchodních, v moderních jazycích, v krasopise, v těsnopise a ve psaní na stroji,
3. zákon č. 252/1923 Sb., o organizaci odborných škol pro ženská povolání,
4. vládní nařízení č. 129/1949 Sb., o zřizování, organizaci a činnosti sdružení rodičů a přátel školy,
5. zákon č. 196/1949 Sb., o soukromém vyučování v oboru umění,
6. vládní nařízení č. 108/1952 Sb., o změně působnosti v oboru škol zemědělských a lesnických,
7. zákon č. 31/1953 Sb., o školské soustavě a vzdělávání učitelů (školský zákon),
8. vládní nařízení č. 80/1953 Sb., o změně působnosti ve věcech zdravotnických škol,

a předpisy na jejich základě vydané.

^[2] Do doby, než nabudou účinnosti prováděcí předpisy podle tohoto zákona, postupuje se podle předpisů dosavadních, pokud tomuto zákonu neodporují.

§ 38

Tento zákon nabývá účinnosti ode dne vyhlášení.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.